

Неспорно, оваа година ќе биде година на коренити општествени промени на Балканот. Без оглед дали некому му се допаѓало или не, но оној кој ја осмислил таа идеја, а во своите раце ја има моќта, тоа и ќе го реализира. Многумина поверуваа дека поделбите и цртањето нови граници на Полуостровот е минато, дека тоа е процес кој заврши во деведесеттите години од минатиот век. Лавиринтот сè уште трае. Сегментирањето не е до крај завршено. Надворешно-политичките аналитичари од државата Илиноис во САД го откриваат тајниот план на американската дипломатија за разбивање на преостанатите државни елементи од поранешната ју-

федерација. Америка ќе им даде независност на Црна Гора и на Косово, според некои, пред почетокот на летото. Последните десет години од XX век во Вашингтон е создадена стратегија за целосно разбивање на сите осум елементи на некогашната федерална држава (шесте републики и двете покраини). Планирано е на Србија да ѝ се плати Косово, буквално да се купи од неа. Тоа би се случило на крајот на април, веднаш по успешниот референдум во Црна Гора. Психолошки гледано Србите би биле во депресија по осамостојувањето на Црна Гора, па Западот ќе се обиде додека апатијата е голема да се искористи состојбата и околу косовското прашање. Со

институции и даночните обврзници нема да сакаат со милијарди долари да ги финансираат остварувањата на албанските интереси, ниту да го плаќаат долгот на Србија кон ММФ и Светска банка. Тешко дека Србија и по забрзана процедура ќе биде примена во НАТО и во ЕУ без исполнување на стандардите, затоа што тоа ќе предизвика големо негодување кај оние земји кои сега аплицираат, вклучувајќи ја и Македонија. Тешко дека во догледно време Србија ќе биде партнер на меѓународната заедница. Таа уште долго ќе биде заробенник на лошо водената политика како на Белград, така и на меѓународната заедница.

ТЕЗАТА НА МУСТАФАЈ Е ТЕЗА НА АЛБАНСКАТА АКАДЕМИЈА

Многумина поверуваа дека поделбите и цртањето нови граници на Полуостровот е минато, дека тоа е процес кој заврши во деведесеттите години од минатиот век, но лавиринтот сè уште трае. Претстои пишувањето на новата историја на Балканот. Тешко дека во догледно време Србија ќе биде партнер на меѓународната заедница. Таа уште долго ќе биде заробенник на лошо водената политика како на Белград, така и на меѓународната заедница. Србија не знаеше да ги води проектите. Таа не знаеше да го зачува Косово, не знаеше да изгради стратегија по тоа прашање. Белград премногу се оддалечи од Црна Гора. Но, не е виновен само Западот. Русија и Кина повеќе не би се мешале во расплетот на балканските случувања, бидејќи Србија веќе не им е интересна зона на Москва и на Пекинг.

■ Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

таквиот развој на настаните наводно се има согласено и еден од советниците на претседателот на Србија, Борис Тадиќ, а за возврат, поради губењето на Косово, таа треба да добие нешто "слатко". Претстои пишувањето на новата историја на Балканот. Преку Николас Барнс, Вашингтон ја продолжува политичката тактика и стратегија на Бил Клинтон. Правилото - раздели па владеј, не е до крај реализирано. Од доаѓањето на власт на Бушовата администрација прашањата околу Косово, Црна Гора и Босна и Херцеговина секогаш беа во рацете на наследениот бирократски апарат на Стејт депарментот од ерата на Клинтон. Сепак, Буш покажа поголема доблест од неговиот претходник. За Буш Балканот беше од второстепено значење, ги остави процесите природно да се решаваат. Србија не знаеше да ги води проектите. Таа не знаеше да го зачува Косово, не знаеше да изгради стратегија по тоа прашање. Белград премногу се оддалечи од Црна Гора. Во 2006 година тоа некој ќе го наплати. Не е виновен само Западот. Русија и Кина повеќе не би се мешале во расплетот на балканските случувања, бидејќи Србија веќе не им е интересна зона на Москва и на Пекинг. Понудата која Америка ќе ѝ ја даде на Србија како компензација за загубата на Косово, според бројни западни анализи, е голема политичка измама. Американските

МАКЕДОНИЈА КАКО ЗАЛОЖНИК

Нашата состојба е далеку поразлична од онаа на север. Македонија барем привремено излезе од амбисот во кој се наоѓаше пред неколку години. Бројни отстапки, газење врз националните постулати. Некој ќе рече - се исплатело. Македонија е трајно променета во многу, ако не и во сите општествени околности. Живее поинакви моменти од оние кои се карактеристика за Босна, Србија, Црна Гора или за Албанија. Но, не сме и многу понапред од нив. Македонија сè уште е заложник на интересите на нејзините соседи, па оттука никакви рамковни спогодби, никакви кандидатури за влез во ЕУ не се заштитен чадор од нови реперкусии кои би настанале. Сè е минливо и менливо. Дека тоа е така покажа и најновиот став на официјалната политика на соседна Албанија. Шефот на дипломатијата Мустафај јасно стави до знаење дека вампири на овие простори сè уште има. Небитно е дали Тирана потпишала Договор за стабилизација и асоцијација со Унијата, занемарено е тоа што Албанија е дел од Јадранската група за проширување на НАТО-алијансата. Романтизмот сè уште постои. Можеби само реторички и вербално, но знае да ги смени нештата. Некој повторно нè предупреди дека не е до крај сè решено. Некој уште сонува. Не можеме во тоа да го спречиме. Тоа е негово право. Можеби опасно, неморално и перверзно, но не и неостварливо. Сè тоа доаѓа во момент кога подолг период се зборува дека односите меѓу Тирана и Скопје се исклучително добри,

Македонија сè уште е заложник на интересите на нејзините соседи, па оттука никакви рамковни спогодби, никакви кандидатури за влез во ЕУ не се заштитен чадор од нови реперкусии кои би настанале. Сè е

минливо и менливо. Шефот на албанската дипломатија Мустафај јасно стави до знаење дека вампири на овие простори сè уште има. Романтизмот сè уште постои. Можеби само реторички и вербално, но знае да ги смени нештата. Некој повторно нè предупреди дека не е до крај сè решено. Некој уште сонува. Не можеме да го спречиме, тоа е негово право. Можеби опасно, неморално и перверзно, но не и неостварливо. Ќе се реализира ли старата платформа во стилот на: независно Косово до крајот на годинава, федерализација на Македонија до 2007 година, а воспоставување на албанската балканска унија најдоцна до 2010 година. Така, не изненадува изјавата на Мустафај. Таа е само уште едно камче од мозаикот, кој некој упорно и трпеливо го составува век и половина.

КАКО ЌЕ ПУКААТ ШАВОВИТЕ НА БАЛКАНСКИТЕ ДРЖАВИ?

дека двете метрополи имаат идентична стратегија за развој и просперитет. Некој се обиде колку-толку изграденото преку ноќ да го урне, па ниту деманти, ниту дополнителни објаснувања дека тоа не било така кажано не може да го промени првичниот впечаток. Некој смислено пушти вода. Не е гаф, не е истресена некоја зелена. Изјавата на Мустафај е зрела, вешто пуштена во овој момент. Албанија се обидува да се промовира како нова страна во преговорите за решавање на статусот на Косово. Веројатно се процени дека стоејќи настрана како неутрален субјект нема да може да се издејствува прифатливо решение за граѓаните на Косово. Правдањето на Сали Бериша дека интегритетот на Македонија од независноста па сè до денес е од витално значење за регионот и за Албанците е само обид за бледо поправање на сликата која ја искриви неговиот дипломат.

СТАРА ИДЕЈА ВО НОВО РУВО

Тезата на Мустафај за непроменливоста, односно променливоста на границите во регионот, во случајот на албанско-македонската, всушност не е идеја на новата власт во Тирана. Со таа

идеја десеттина години се занимаваше Албанската академија на науките и уметностите, која своевремено ќе ја истакне како приоритет во идните сеалбански односи на Балканот. Генезата на таа идеја почнува со Призренската лига од 10 јуни 1878 година, а етаблирана за време на италијанско-фашистичката окупација од април 1941 година, заклучно со германско-балистичката окупација од 8 септември 1943 година и идејата за големо Косово од ноември 1944 година, односно кога профашистичката власт од окупираните општини во западниот дел на Македонија - Тетово, Гостивар, Дебар, Кичево и Струга, врз голем број Македонци изврши геноцид и прогонство. Во својата платформа Албанската академија на науките и уметностите поаѓа од тоа дека Албанците се поделени во пет држави и смета дека единствениот пат за решавање на албанското прашање е обединување во една држава. Во оваа платформа е прецизно дефинирана големоалбанската стратегија, која јасно ги има одредено правците на дејствување, целите и развојот на случувањата на овој дел од Балканот. Борбата за остварување на таа идеја по концептот на Албанската академија, се води на следниот начин. Прво, Косово

да се издвои од Србија, што веќе е на чекор од тоа, со концепт кој ќе опфаќа гаранции дека таа држава треба да биде отворена како кон Србија, така и кон Албанија (на тој начин Косово би требало да биде фактор на мирот на Полуостровот). Второ, специјален статус на општините во Прешевската долина (тие веќе тоа го имаат), со постепено припојување кон косовската држава. САД, со помош на Велика Британија, но и со премолчна поддршка на Германија, Франција и на Италија ќе наметне свое решение за Косово без оглед дали тоа му се допаѓало на Белград или не. Преговорите во кои сега е вклучен Белград е само цинизам на Западот. Србија е губитник во секој случај и таа тоа го знае. Преговорите се само фарса. Со нив се настојува само на Србија да не ѝ се нанесе поголема штета од отцепувањето на Косово. Нема да има никакви компензации за загубата, тоа се небулози. Трето, положбата на Албанците во Македонија. Албанската академија за овие простори го има следниот план - или Македонија да се конституира како двонационална држава (статус на народ за албанската заедница кој фактички веќе го имаат), по примерот на Австро-Унгарија или во Македонија да се формира посебна албанска автономна покраина. Четврто, албанското прашање во Црна Гора ќе се реши така што оној дел од компактната албанска етничка територија, која ја сочинуваат Плав, Гусиње, Рожај (т.н. северозападно Косово), треба да прерасне во самостојна автономна покраина, со Улцињ како главен град. Албанците во Црна Гора сочинуваат само околу 10 проценти од населението, но наводно не ги уживаат сите права кои им припаѓаат. Има анализи кои велат дека православните Албанци во Црна Гора се потполно асимилирани, додека успешен отпор покажале католиците и муслиманите само благодарение на тоа што имаат компактна територијална целина. Петто, состојбата со албанското малцинство во Грција, но таа епизода според Албанската академија треба да биде последна по реализирањето на горенаведените. Оваа т.н. платформа претставува преодна фаза. Прво треба да се стекне превласт во соодветните територии, па крајната цел би била лесно остварлива. Во сеалбанската политичка стратегија клучна е независноста на Косово. Потоа сè би било полесно. Охрабрен од поддршката на дел од меѓународната заедница и отворената помош од силниот Запад во 2004 година е усвоена конечната верзија на платформата. Независно Косово до крајот на годинава, федерализација на Македонија до 2007 година, а воспоставување на албанската балканска унија најдоцна до 2010 година. Оттука, да не изненадува изјавата на Мустафај. Таа е само уште едно камче од мозаикот, кој некој упорно и трпеливо го составува век и половина.